

RECERCA

69

FRANCESC D'ASSÍS I EL HASSIDISME

Frederic Raurell

FRANCESC D'ASSÍS I EL HASSIDISME

FREDERIC RAURELL

L'espiritualitat franciscana sovint ha cridat l'atenció de pensadors, escriptors i artistes jueus: M. Buber, E. Lévinas, A. Neher, M. Chagall, S. Freud, etc. En aquest treball ens fixarem principalment en certes afinitats entre l'espiritualitat del franciscanisme i la del hassidisme, fent notar abans algun punt concret més conegut de tothom.

Així, per exemple, de les parets de moltes cases d'Assís, ciutat molt estimada pels jueus, que durant els anys de l'ocupació nazi es refugiaren en convents franciscans de la bella ciutat umbra,¹ penja la benedicció que Francesc envià a fra Lleó, la coneguda benedicció d'Aaron, que encara avui els *cohanim*, els sacerdots, imparteixen als fills d'Israel:

«Que el Senyor et beneeixi i et guardi, que et faci veure la claror de la seva mirada i tingui misericòrdia de tu. Que fixi damunt teu la seva mirada i et doni la pau».²

Encara avui hi ha jueus a Assís que recorden la persecució nazi, principalment dels anys 1940-1945. No fa gaire temps que a Assís vaig parlar amb una tabaquera jueva que em recordava que ella, aleshores nena de 4 anys, juntament amb els seus pares i germans, trobaren aixopluc en un convent de la ciutat. Segons confessava ella, aquella experiència deixà petja profunda en tots els membres de la seva família.

1. D'aquesta situació es dona una bella descripció en el film d'Alexander Ramatti, *Los clandestinos de Asís* (1985), segons la versió en espanyol. La pel·lícula narra els fets del 1943, quan nombrosos jueus trobaren aixopluc en tres convents franciscans.

2. Num 6, 24-26.

En aquell període, Francesc era per a ells un veí de casa. A l'Institut Bíblic de Roma vaig tenir com a companys a les classes d'accadi tres estudiants jueus, que en 1967 anaren a Assís com a record dels fets dels anys quaranta. A Assís ens trobarem amb la gran admiradora de Francesc, Míriam Viterbi Ben Horin, que en els anys de la persecució nazi, de la qual parla el film d'Alexander Ramatti, ella era una nena i es referí al Poverello com el gran interlocutor del diàleg interreligiós.

Els jueus d'Assís sentien en comú amb el món franciscà la salutació que repeteixen en hebreu, en italià o en llatí: *shalom, pace e bene, pax et bonum*. La paraula hebrea *shalom* no significa només «pau» com absència de guerra, sinó que diu quelcom més, i això tant el substantiu *shalom* com l'adjectiu *shalem* (sencer, enter). Mentre el substantiu indica «totalitat», «plenitud», que augurem amb la salutació, l'adjectiu *shalem* significa «íntegre». I així per descriure un incident es diu que l'afectat n'ha sortit *shalem* si n'ha sortit il·lès.³

Aquestes paraules, que expressen l'imperatiu en la totalitat d'allò que es viu i en el compromís envers l'Etern, són idèntiques a les del *Shema, Israel* («escolta, Israel»), pregària en la qual és expressada la totalitat i la unitat de Déu.⁴

La Tau de Francesc d'Assís

La Tau volguda per Francesc d'Assís ha cridat sempre la simpatia i l'interès dels jueus envers la figura adomàtica i universal del Poverello. El senyal misteriós de la Tau era i no era al mateix temps una creu que fra Pacífic veu resplendir en el rostre de Francesc «amb la brillantor de

3. En la paràfrasi del Pare Nostre, en el verset «sigui feta la teva voluntat», Francesc afegeix: «Perquè t'estimem amb tot el cor, pensant sempre en tu; amb tota l'ànima, desitjant-te sempre a tu; amb tota la ment, orientant tu totes les nostres intencions i en tota cosa buscant sempre la vostra glòria». (*Commento al Pater Noster*, Roma 1986, p. 270)

4. Són les paraules de Dt 6, 4-6. A les hores de pregària, ja des de temps antics, els jueus reciten Dt 6, 4-6 com a professió de fe.

l'or», segons les paraules de Celano en el *Tractat dels miracles*.⁵ Segons Celano, sentia gran veneració pel senyal de la Tau. Amb aquest signe iniciava la seva activitat i l'escrivia amb la pròpia mà a l'acabament de les seves cartes, quasi inspirant-se en Ez 9, 4:

«El Senyor digué a Ezequiel: Travessa pel mig de la ciutat de Jerusalem, i marca una Tau al front dels homes que gemeguen i ploren per totes les abominacions que es cometen enmig d'ella.»⁶

La Tau és l'última lletra de l'alfabet hebreu, en el qual cada lletra, segons una antiquíssima tradició, posseeix un profund significat simbòlic. De fet, l'enter alfabet hebreu constitueix una unitat mística, en la qual les lletres estan íntimament correlacionades entre si. La Tau, en tant que l'última de totes, en representa el compendi. Existeix també una estreta i particular connexió entre la Tau i l'Alef, és a dir, entre la conclusiva i la inicial de les 22 lletres de l'alfabet hebreu, lletres vistes com a forces mitjançant les quals Déu creà el món.⁷

Amb la Tau acaba la primera paraula del Gènesi (*Bereshit*).⁸ Per al pensament hassidita, més que no pas per al pensament bíblic, el *Bereshit* («el començament»), representa el límit impregnat de sentit: del «més», de l'«encara» a la llum de l'Etern: el pas de la Tau a l'Alef és símbol de l'U.

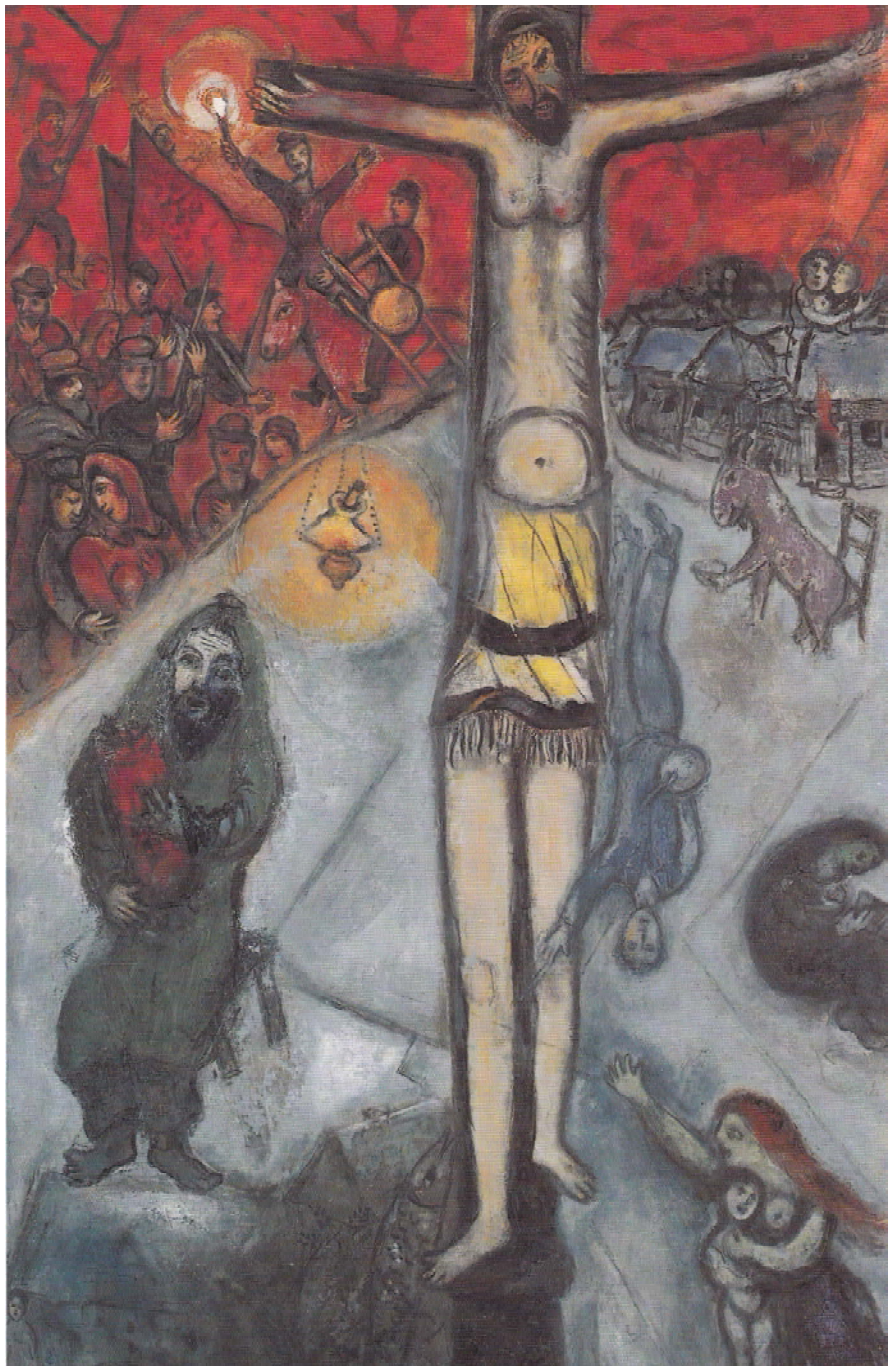
La Tau que resplendeix en el front dels justos segons la tradició bíblica, recollida curosament pel hassidisme, és senyal de la Veritat de

5. Celano, *Tractat dels miracles*, 828: «Li era familiar la lletra Tau, només amb la qual signava els papers i decorava les parets de les cel·les. De fet, l'home de Déu, Pacífic, contemplà amb els ulls de la carn, i s'adonà que sobre el front de Francesc resplendia la lletra Tau». Cf. Bonaventura, *Llegenda major*, 1022.

6. Equivocadament se sol citar Gn 4, 15, perquè aquest text no usa la paraula Tau, com tampoc es pot citar Gn 4, 15, perquè usa el terme hebreu *ot*.

7. Cf. M. L. MUNK, *The Wisdom in the Hebrew Alphabet*, New York 1994, pp. 220-222.

8. Cf. Y. GINSBURG, *The Hebrew Letters*, Jerusalem, p. 333.

l'Etern, és la plenitud de la vida, és a dir, de l'Alef a la Tau en contínua tensió vers l'Absolut.

És en el context d'aquest sentit que, segons Celano i Bonaventura, fra Pacífic veié resplendir la Tau amb gran varietat de colors sobre el rostre de Francesc d'Assís.

Naixement del Hassidisme

El hassidisme, moviment religiós jueu del s. XVIII, sorgeix per inspiració del rabí Shem Tob (1700-1766) a Polònia. A semblança del moviment franciscà, representa la resposta a una situació de crisi religiosa i de materialisme creixent. Aquesta crisi el hassidisme es proposa superar-la amb la proposta d'un nou estil de vida caracteritzat per la *hesed*,⁹ és a dir, per l'amor generós i universal. D'aquí el nom de *hassidisme*, tan ben glossat i divulgat per Martin Buber.¹⁰

El terme hebreu *hesed* normalment és traduït per la versió grega dels LXX i pels escrits del Nou Testament per *àgape*, difícilment traduïble en les nostres llengües occidentals. El significat més apropiat és el d'amor benèvol i gratuït, que defineix el donant no únicament com aquell que dóna, sinó que es dóna amb amor gratuït. En aquest sentit és diferent de l'amor com a necessitat *eros* i de l'amor com a reciprocitat, *philia*.

9. SOLÀ, *L'amor-hesed en la teologia renovadora d'Osees*, Barcelona 2000.

10. M. BUBER, *Begegnung: Autobiographische Fragmente*, Stuttgart 1960; *Il camino dell'uomo secondo l'insegnamento hassidico*, Magnano 1990; *Das dialogische Prinzip*, Zürich 1947; *Die jüdische Mystik*, Frankfurt 1946; *Vom Leben der Chassidim*, Zürich 1908; *Die Erzählungen der Chassidim*, Zürich 1949; *Die chassidische Botschaft*, Heildelberg 1952; etc. Buber visqué en una Europa en múltiples sacsejades provocades tant des de l'àmbit humanista com científic i social. Buber visqué en una Europa amb una variada gamma d'humanismes. Visqué el hassidisme amb respecte, però també amb esperit crític. Cf. T. SOLÀ, *Encontre, relació i diàleg en Martin Buber*, Barcelona, Universitat Ramon Llull 2012.

Una característica ben marcada del *hesed* és la de transformar l'*altre* en *tu*, d'ésser l'espai humà en el qual es genera la *relacionalitat* i la *dialoguicitat*, trencant-se així el cercle de la incomunicabilitat, de la solitud, del desamor i de la mort. El *hesed*, doncs, és un amor espontani, generós, proactiu, no calculat, que dóna i es dóna per la joia de crear, sense esperar ser recompensat.¹¹ És la forma de l'amor del qual es parla en les Benaurances:

«Estimeu els vostres enemics, pregueu pels qui us persegueixen. Així sereu fills del vostre Pare del cel, que fa sortir el sol sobre bons i dolents.»¹²

El hassidisme és un moviment religiós que ha generat i nodrit una forta espiritualitat centrada en el *hesed* i entesa segons el dinamisme d'aquest concepte. Aquesta espiritualitat caracteritzada pel deseiximent dels béns materials, per l'acolliment de l'*altre*, per l'esperit adomgàtic i tolerant, etc. ha estat glossada reeixidament per mitjà de contes, de narracions i de paràboles, la major part de les quals avui ens són accessibles gràcies, com ja hem senyalat, als estudis i publicacions del filòsof, biblista i místic jueu Martin Buber i així podem adonar-nos de les grans afinitats entre franciscanisme i hassidisme. El franciscanisme i el hassidisme, per bé que allunyats en el temps i també força en l'espai, per bé que històricament independents, presenten nombroses afinitats temàtiques i literàries que no deixen de sorprendre.

11. El llibre del profeta Osees és una glossa del que ha significat el *hesed* en la història d'Israel. T. SOLÀ – F. RAURELL, *Regla de la comunitat de Qumran*, Barcelona 2004.

12. Mt 5, 44-45. Aquest manament, no present en l'Antic Testament, es troba en els manuscrits de la comunitat de Qumran. F. RAURELL, *Regla de la comunitat de Qumran*.

Una nova visió en ambdós moviments

En aquests dos moviments apareix una nova visió de les coses de l'univers, de les persones, del món vegetal, mineral i animal. Els esdeveniments històrics, tant personals com socials són captats d'una manera nova, amb ulls lliures del vel de la mistificació i de la il·lusió. Déu és captat com el Pare Bo, lluny de dogmatismes, i de religiositat arcaica, impersonal i supersticiosa. Tot en un horitzó de llum i de pau. Aquesta re-velació, aquesta apocalipsi bíblica crea fortes afinitats. El terme *apo-càlipsi* significa en grec –«treure el vel». Gràcies a aquesta re-velació el món es revesteix d'encís, de bellesa i de significats inèdits.

Així s'entén la reflexió del hassidita Baal Shem Tov: «Si és veritat que l'home pot amagar la llum de l'alba que neix del bosc, posant-se les mans davant dels ulls, també és veritat que la pot descobrir traient simplement la mà. I així el hassid descobreix el món en la seva majestuosa bellesa.»¹³

13. M. BUBER, *Die Erzählungen der Chassidim*, Stuttgart 1949, p. 54; E. WIESEL, *Célébrations hassidiques*, Paris 1972, p. 46. I en la p. 125 llegim: «Rabi Zousia es passejava pel bosc en contacte amb el seu Creador ple d'admiració i d'èxtasi.»

Des d'una profunda consciència del Déu Creador de la naturalesa, el franciscanisme portà una renovació profunda en les relacions de l'home amb el creat. Aquesta renovació s'estengué a l'art, a la ciència, a la literatura i en una nova manera de concebre la societat. I tot en la ferma convicció que el Pare Bo ho presideix tot. En Francesc la naturalesa no desapareix en el simbolisme, en ell la bellesa sensible no necessita ser posada en un grau inferior a l'espiritual:

«La bellesa de les flors l'encisava, n'admirava les formes i n'olorava la fragància! Immediatament s'enrecordava de la bellesa d'aquella altra Flor, que rebrotant lluminosa en el cor de l'hivern de l'arrel de Jessè, amb el seu perfum retornà a la vida milers i milers de morts. Quan veia un camp de flors s'aturava a predicar-les-hi tot invitant-les a lloar i estimar Déu, com si fossin éssers dotats de raó; de la mateixa manera a les messes i les vinyes, les pedres i les floretes i les belles campanyes, les aigües corrents i els jardins verdejants, la terra i el foc, l'aire i el vent amb simplicitat i puresa de cor invitava a estimar i lloar el Senyor. Finalment anomenava totes les creatures amb el nom de germà i germana, captant-ne els secrets de manera admirable, perquè havia conquerit la llibertat dels fills de Déu.»¹⁴

El deseiximent en el moviment franciscà i en el hassídic

Amb el deseiximent els dos moviments superen el fantasma de la possessió i de la capitalització, que impedeixen viure en la lògica de la gratuïtat, del do i de la condició fraterna, tancant-se en les mudes parets d'un egoisme eixorc, violent, empobridor i competitiu. Les grans tradicions religioses han expressat amb el terme «pobresa» el capteniment del qui lluita per alliberar-se de la il·lusió de posseir i descobreix el secret de la llibertat i de la plenitud de la vida. Aquesta

14. I Cel 81. Aquest text coincideix amb el de *Lloances de l'Altíssim*, i especialment amb el *Càntic de les Creatures*. Francesc hi apareix com l'home que ha reconquistat la innocència original i ja viu el privilegi del paradís.

espiritualitat de la pobresa no s'ha d'entendre negativament com a privació masoquista. El terme i el concepte els trobem en molts aspectes idèntics tant en el moviment franciscà com en el hassídic.

En el moviment franciscà té un fort component cristològic, amb aquest plus la pobresa és concretitzada socialment i teològicament:

«No hem de creure que la utilitat i el valor del diner siguin majors que el de les pedres. El diable fa tot el que pot per encegar els qui desitgen el diner i li donen més valor que a les pedres. Anem en compte, per tant, nosaltres que ho hem deixat tot, de no perdre per tant poca cosa el regne dels cels.»¹⁵

En el moviment hassídic no manquen textos prou significatius sobre el valor de la pobresa com ideal espiritual.

És un relat de gran suggestivitat el que ens ofereix *L'Anònim perusí*:

«Una vegada, mentre Francesc i els companys habitaven a la Porciúncula, arribaren algunes persones, i, sense fer-ho saber als frares, deixaren diner damunt l'altar. Tot entrant a l'església un frare veié les monedes i anà a depositar-les davant d'una finestra. Però un altre frare agafà les monedes i les portà a Francesc. Aleshores aquest volgué saber qui les havia col·locat davant la finestra. El trobà, el feu anar on era ell i li digué: «¿Per què has fet això? ¿No sabies la meua voluntat que jo no volia que els frares usessin diner i que ni tan sols el toquin?» Sentit això, el frare inclinà la testa, s'agenollà, confessà la seva culpa tot demanant que li fos imposada una penitència.»¹⁶

15. *Rnb* 4-6. La més antiga relació intermèdia, arribada fins a nosaltres, és la del 1221, denominada *Regla no butllada* perquè no havia estat subjecta a l'aprovació de cap butlla pontificia.

16. *An.per.* 30

L'esperit de pobresa dels primers hassidites impressionava personalitats jueves com Buber, Chagall, Lévinas, Wiesel, etc.:

«Baal Shem Tov no se sentia atret ni pels honors ni per les riqueses, era pobre, vivia pobrament i repetia amb gust: només he desitjat això que he viscut.»¹⁷

17. E. WIESEL, *Célébrations hassidiques*, p. 53

I no és menys significativa la vida de Nahman:

«Rabí Nahman portava una vida humil i austera i solia dir amb un cert humor: Estimo la pobresa; és un do de Déu; un autèntic tresor i, a més, no és molt cara.»¹⁸

Humanisme religiós i secular

Tant la religiositat hassídica com la franciscana són formes religioses en les quals l'univers simbòlic-espiritual està al servei de l'home i de la seva dignitat. Diferentment de la religió sacral, la religió humanística bíblicament es podria dir «messiànica», no estableix una oposició entre Déu i l'home, sinó que revela aquest últim a la llum del primer. Sobretot la religió humanística, a diferència de la sacral, dogmàtica i autoritària, agermana i uneix els homes, en lloc de separar-los. La religió humanística contesta tota forma d'injustícia i d'opressió en lloc de justificar-les, privilegia la comunió i la igualtat, en lloc d'obstaculitzar-les. Aquesta expressió humanística de la religió autèntica, que els evangelistes definirien com servir a l'home més que no pas servir al dissabte,¹⁹ és fortament subratllat tant en el moviment franciscà com en el hassídic, a través d'unes imatges i d'uns conceptes quasi idèntics.

La dimensió humanística del moviment hassídic és freqüent i significativa: «Un dia Rabí Johanan ben Zakkai sortí de Jerusalem i un seu deixeble, anomenat Joshua el seguí. Veient sobtadament que el santuari s'estava enderrocant, Joshua digué: Pobres de nosaltres, ara que ha quedat destruït el lloc en el que tenia lloc l'expiació dels pecats d'Israel!. Però Rabí Johanan li va respondre: Fill meu, no pateixis: Encara tenim una expiació millor. ¿Saps quina? Les obres de misericòrdia (*hesed*), tal com està escrit: Vull misericòrdia i no sacrificis.»²⁰

18. ID., p. 59

19. Mc 2, 27

20. Os 6, 6; Cf. N.N.GLATZER, *The Judaic Tradition*, London 1969, p. 213.

La resposta del rabí Johanan significa que el nucli més profund i genuí de la religió no són els ritus sinó la dimensió comunitària, les obres de misericòrdia.

La Llegenda de Perusa presenta un fet que demostra que Francesc d'Assís està en aquesta direcció:

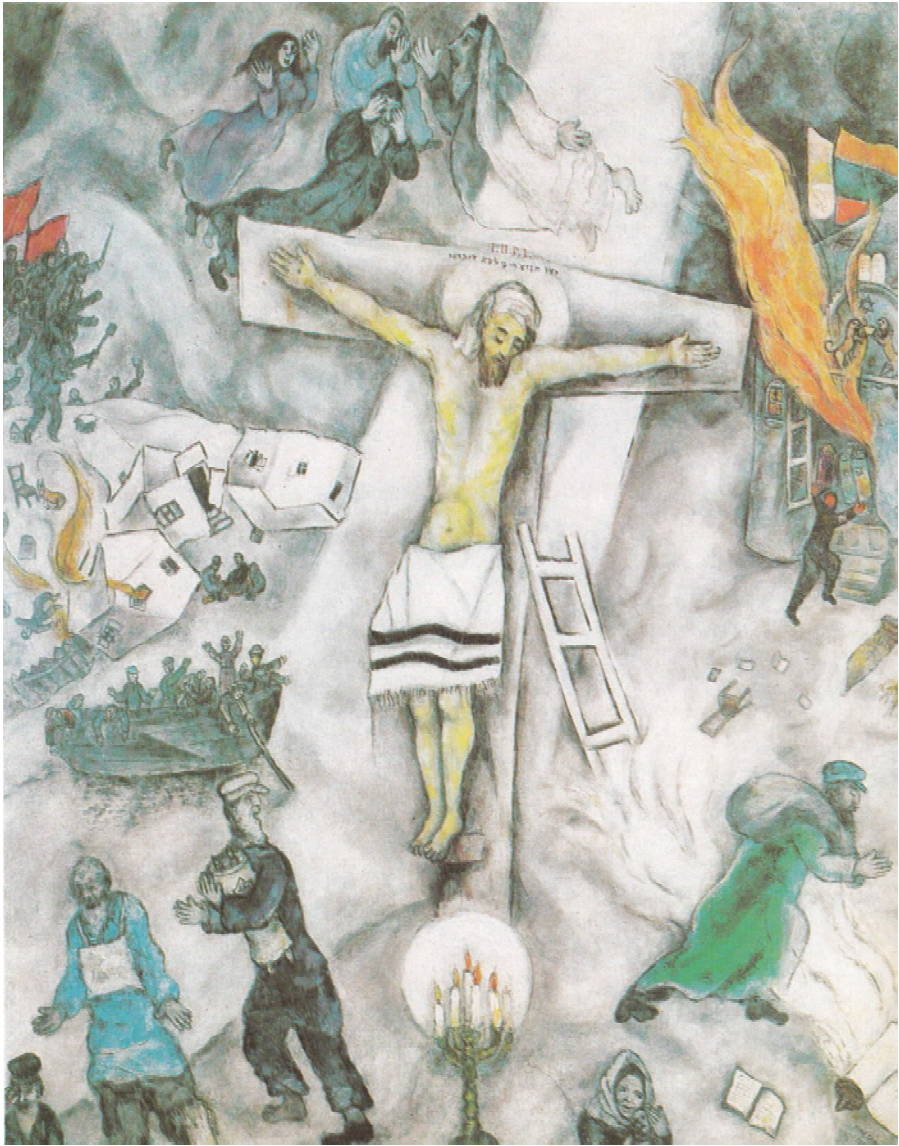
«Una vegada, mentre Francesc habitava a la Porciúncula, una dona vella i pobra, que tenia dos fills a l'Orde, anà a aquell lloc per demanar almoina a Francesc: la pobra dona aquell any no tenia res per viure. Francesc es dirigí a Pietro Cattani, aleshores ministre general i li digué: ¿Tenim alguna cosa per donar a la nostra mare? Francesc sempre deia que la mare d'un frare era la seva mare i mare de tots els frares. Li respongué Pietro Cattani: A casa no tenim res per poder-li donar, a més necessita una almoina considerable, per poder-ne treure el necessari per viure. A l'església només tenim un Nou Testament, que serveix per a la lectura de les matines.» De fet, en aquell temps els frares no tenien breviaris,²¹ i pocs salteris. Francesc insistí: «Dóna a la nostra mare el Nou Testament, i que el vengui per fer front a les seves necessitats. Estic convençut que això plaurà al Senyor i a la seva Mare la benaurada Verge Maria.»²²

Valor de la pregària en ambdós moviments

Tant en l'espiritualitat hassídica com en la franciscana la pregària entesa com a diàleg d'intimitat amb Déu com un «tu a tu» i com un capbussament en el seu misteri constitueix una característica d'aquestes espiritualitats. Francesc i Baal Shem Tov practiquen un arrelament conscient en una Totalitat benèvola i acollidora, de la qual la persona humana és part i expressió. Els homes d'una època de gran crisi com la

21. *Leg.mag.* 4.3

22. *Spec.* 38; *Leg.per.* 56

nostra resten colpits per la serenitat i fermesa de la fe de Francesc, com ja ho havia captat E. Renan.²³

El místic de la Verna és un home de qui diu Celano:

«Quan pregava en els boscos i en llocs solitaris omplia l'entorn de gemecs, mullava la terra de llàgrimes i amb la mà es colpia el pit. I així, aprofitava en aquests indrets solitaris i silenciosos per dialogar en veu alta amb el Senyor. Suplicava al Pare, parlava amb l'Amic, bromejava amicalment amb l'Espòs. Oferia a Déu, en holocaust múltiple totes les fibres del cor; reflexionava sota diferents aspectes sobre Aquell que és summament U i Bo. Sovint, sense moure ni tan sols els llavis, meditava llargament dintre de si i concentrant-se interiorment, s'alçava en esperit a Déu. D'aquesta manera dirigia tota la seva ment i afecte a l'única cosa que demanava a Déu. Més que un home en pregària, era més aviat tot ell un home fet pregària vivent (*factus oratio vivens*).»²⁴

Els relats hassidites presten també molta atenció al tema de la pregària, potser d'una manera menys personal que la de les fonts franciscanes, però sí d'una manera viva i essencial:

«Un dia fou presentada al tribunal celeste l'acusació segons la qual la majoria dels jueus pregaven sense recolliment. A causa d'aquest comportament fou permès que a la terra sorgís un rei que prohibí als jueus del seu país de pregar en comunitat. Però aleshores alguns àngels es rebel·laren i no ho volgueren admetre de cap de

23. Cf. F. RAURELL, *Amics heterodoxes de Francesc d'Assís*, Barcelona 2014, pp. 33-53. Per a Renan, Francesc no és només el profeta místic que es capbussa en Déu. És també l'home de Déu que estima els humans d'una manera espontània, apassionada, a voltes fins i tot impressionant. En el seu amor i respecte per l'home emergeix tot allò que hi ha de més noble en el cor humà: transparència, simplicitat i amor desbordant.

24. 2 Cel 95. Aquest biògraf dedica molt espai a presentar Francesc com a home de pregària.

les maneres. Fou aleshores que es decidí preguntar a les ànimes dels Zaddiquim que habiten en els mons superiors. Aquests aprovaren les prohibicions. Però quan s'arribà al rabí Shlomó de Karlim, aquest féu tremolar els mons amb la força de la seva pregària i digué: Jo sóc pregària. Prenc sobre meu el deure de pregar en lloc de tot Israel. Així la prohibició no tingué lloc.»²⁵

Consciència de formar part d'una totalitat universal

Tant el moviment hassidita com el franciscà es caracteritzen per una profunda autoconsciència de formar part d'una Totalitat universal amb la qual estan en profunda comunió i, per tant, en viva comunicació. El hassidisme, segons el filòsof jueu Buber, és un dels moviments de fe que demostren d'una manera immediata que l'ésser humà pot viure com un tot unificat en comunió amb la Totalitat de l'ésser.

Aquesta consciència amb la Totalitat universal Francesc la viu intensament a través de la pregària. En la pregària el místic de la Verna ha malgastat la pròpia vida. Molts pensarien segurament que un home com ell hagués pogut calmar tantes misèries, però, en canvi, dedicà energies i anys sencers a la pregària, l'ocupació més improductiva de totes.

Aquesta comunió amb la totalitat de l'ésser està ben expressada en una sèrie de relats hassídics:

«Una vegada el rabí Sussia caminava pel poble recollint diner per rescatar els presoners. I així arribà a un hostel en el qual en aquell moment no hi havia l'hostaler. Visitant les diferents habitacions, segons acostumava fer, veié en una d'elles una gran gàbia amb tota mena d'ocells. Sussia s'adonà que aquells presos anhelaven poder volar de nou en els espais del món i tornar a ser

25. M. BUBER, *Die Erzählungen der Chassidim*, p. 328.

lliures. Abrusat de compassió es digué a si mateix: Mira, tu et fas malbé els peus per rescatar els presoners, ¿però quin rescat podria ser major que alliberar els ocellets de la gàbia? Aleshores obrí la gàbia i els ocells volaren sorollosos de joia vers la llibertat. Quan l'hostaler tornà i veié que la gàbia estava buida, s'indignà en gran manera i preguntava a la gent de casa qui ho havia fet... L'hostaler imprecà Sussia dient-li: Ximplet, ¿com t'has atrevit a privar-me dels ocells i fer-me perdre tot el diner que m'han costat? Sussia li respongué: Tantes vegades ho has llegit en els Salmes i ho has repetit: la seva compassió s'estén a totes les creatures.»²⁶

Les fonts franciscanes abunden en relats d'aquest estil, i no únicament les *Floretes*.²⁷

Així llegim en Celano:

«El vicari de Francesc d'Assís, Pietro Cattani havia observat que a Santa Maria de la Porciúncula arribava un gran nombre de frares forasters i que les almoines no bastaven per a les necessitats quotidianes. S'adreçà a Francesc i li digué: Germà, no sé què haig de fer, perquè no puc proveir suficientment als molts germans que arriben nombrosos de moltes parts. Et demano que em permetis de conservar part dels béns dels novicis que venen a l'Orde, per utilitzar-los i gastar-los en el moment oportú. Germà estimat –respongué Francesc– que Déu ens lliuri d'una impietat

26. M. BUBER, *Die Erzählungen der Chassidim*, p. 290.

27. Les *Floretes* són una graciosa reconstrucció de l'ambient franciscà. Es tracta d'una col·lecció lliure d'episodis, que després ha fet el seu camí i ha entrat en la literatura mundial. Aquesta obra en alguns aspectes a voltes pot semblar que deforma la realitat, però, de fet, sap traduir el nucli més genuí del Francesc històric. La simplicitat, la fe i el perfum místic que emanen aquestes pàgines certament que deriven del Francesc històric, en són una genial interpretació. Fou certament aquest fet que explica l'interès de certes personalitats jueves hassidites per la figura de Francesc d'Assís: Buber, Chagall, Lèvinas, Wiesel, etc.

que per un home, sigui el qui sigui, ens comportem de manera impia vers la Regla. Pietro Cattani preguntà de nou: Aleshores, ¿què haig de fer? Desvesteix –respongué Francesc– l’altar de la Verge, i emporta-te’n els diferents ornaments, si no pots satisfer diferentment les exigències de qui en té necessitat. Creu-me, a la Verge li serà més agradable veure observat l’Evangeli del seu Fill que no adornat el seu altar i menyspreat el Fill en la persona dels necessitats. El Senyor enviarà després el qui pugui restituir a la Mare Maria el que ens haurà prestat.»²⁸

Quan Francesc ho hagué donat tot, tot esdevingué seu i ell fou tot per als altres. Se sentia mogut a renunciar a la possessió de la cosa més petita per poder abraçar en llibertat tot el creat. Les muntanyes umbres esdevingueren la seva casa, els peixos i els ocells els seus amics, els boscos i els camps florits com un do que li ofería el Creador. Pertanyia a la classe més humil de la societat. Francesc mai no s’ocupà de la filantropia per la gran massa, però al pobre que l’aturava li donava tot el que tenia. A través dels segles Francesc resta un repte al món en el qual l’egoista set de posseir porta a la fam i a l’explotació.

